

EWOS AS AVD HALSA

8178 HALSA

Saksbehandler:

Espen Olaf Henriksen

Revisjonsrapport

Systemrevisjon ved Ewos AS avd. Halså

Kontrollnummer: 2022.013.R.SFNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:

Kjetil Bårdsen

Fra Statsforvalteren i Nordland:

Espen Olaf Henriksen

Andre deltagere fra virksomheten:

Se liste i punkt 9

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Nordland:

Torunn Slettemark Hovden

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjon ved Ewos AS avd. Halså i uke 42 2022. Rapporten er å anse som endelig.

Statsforvalteren i Nordland avdekket fire avvik og ga tre anmerkninger i revisjonen.

Avvik:

- Virksomhetens program for måling og beregning av utslipp er ufullstendig.
- Virksomhetens rapportering til Statsforvalteren har noen mangler.
- Virksomheten har ikke utarbeidet en rutine for håndtering av farlig avfall hos Ewos AS avd. Halså.
- Virksomheten har ikke merket alle typer lagret farlig avfall.

Anmerkninger:

- Ewos avd. Halså bør ha klarere formulerte miljømål. Slike mål bør være konkrete, målbare og godt kommunisert i virksomheten.
- Virksomheten kunne ikke kartfeste plasseringa av utslippspunktet til vann.
- Virksomheten har rom for forbedring når det gjelder forsvarlig oppbevaring av olje, flytende avfall og annen væske.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

1. november 2022	Espen Olaf Henriksen	Tilde Nygård
dato	revisjonsleder	seksjonsleder
	Statsforvalteren i Nordland	

Kopi av rapporten sendes til:

- Meløy kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: EWOS AS AVD HALSA	
Organisasjonsnr.: 972171409	Eies av: 979184832
Bransjenr. (NACE-kode): 10.910 - Produksjon av fôrvarer til husdyrhold	

Kontrollert enhet

Navn: Ewos AS avd. Halså	Anleggsnr.: 1837.0001.01
Kommune: Meløy	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Fôrproduksjon	
Tillatelse gitt: 23. januar 2006	Sist endret: 14. juli 2010

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte industritilsyn for i år.

Revisjonen ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonstema

Overordnet helse- miljø og sikkerhet (HMS):

- målsettinger for HMS i bedriften
- organiseringen av HMS-arbeidet, herunder opplæring
- kartlegginger og risikovurderinger med tilhørende handlingsplaner for tiltak
- rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik

Forhold som angår det ytre miljø:

- utslipp til luft og vann
- støy
- avfallshåndtering
- oppfølging av vilkår i tillatelse datert 23.1.2006

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Revisjonen ble gjennomført 19. – 21. oktober 2022 og omfattet granskning av dokumentasjon, åpningsmøte, intervjuer, befaring på anlegget og sluttmøte på Teams.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Ewos AS avd. Halså plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Ewos AS avd. Halså **innen 20. januar 2023** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber også om at dere gir en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan de vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfnopost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Nordland.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 23. august 2022. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Ewos AS avd. Halså bli ilagt et gebyr på kr 52 500,- for revisjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 5 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser ellers til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Nordland. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova) og på våre nettsider.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik i revisjonen:

Avvik 1

Virksomhetens program for måling og beregning av utslipp er ufullstendig.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Ewos AS avd. Halså av 23.1.2006, vilkår 11.1.

Kommentarer:

Utslippstillatelsens vilkår 11.1 krever at virksomhetens dokumenterte internkontroll skal inkludere et program for måling og beregning av utslipp. Vilkåret beskriver videre hvilke forhold som skal være omtalt i måleprogrammet.

Ewos AS avd. Halså har et måleprogram som omtaler i hvilke situasjoner det skal utføres målinger av lukt og støy, hvor ofte det skal tas vannprøver og hvilke stoffer som skal bestemmes i vannprøvene. Måleprogrammet oppfyller imidlertid ikke alle kravene som er satt i utslippstillatelsen. Spesielt savner vi beskrivelse av prøvetakingsmetoden for prøver av avløpsvann. Dette gjelder både hvordan man rent praktisk får ut en mengdeproporsjonal prøve og om den som tar prøven må overholde bestemte krav til prøvebeholder, oppbevaring og forsendelse.

Nødvendige beregninger skal også være omtalt. Ewos AS avd. Halså rapporterer årlig utslipp av fett. Måleprogrammet skal dermed også beskrive hvilken metode som skal brukes for å beregne virksomhetene årlige utslipp av fett til vann.

Vilkåret sier videre at målinger og beregninger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp, at usikkerheten i målingene skal vurderes, og at bedriften skal søke å redusere usikkerheten. Måleprogrammet bør beskrive hva som er gjort for å sikre representativitet og redusere usikkerhet.

Avvik 2

Virksomhetens rapportering til Statsforvalteren har noen mangler.

Avvik fra:

Utslippstillatelsens vilkår 8.3 og 11.2.

Kommentarer:

Utslippstillatelsens vilkår 8.3 slår fast at spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres, med henvisning til vilkår 11.2 om rapportering til Fylkesmannen (det vil si Statsforvalteren). Vårt inntrykk etter intervjuene er at Ewos AS avd. Halså har et svært bevisst forhold til energiforbruk, og vi fikk dokumentert at virksomheten fortløpende beregner hvor mye energi (kilowattimer, kWh) som brukes for hvert tonn fôr som produseres. Virksomheten har imidlertid ikke tatt med opplysninger om dette i den årlige rapporteringa til Statsforvalteren. Vi ser at det ville vært lettere for virksomheten å oppfylle dette vilkåret om rapportskjemaet

hadde hatt et eget felt for spesifikt energiforbruk. Vi vil sørge for at et slikt felt blir tilgjengelig i skjemaene for kommende årsrapporter.

Vilkår 11.2 sier at rapportering skal skje i henhold til SFTs veiledning til bedriftenes egenrapportering. (SFT - Statens forurensningstilsyn - har i ettertid byttet navn og inngår i det som i dag er Miljødirektoratet.) Veileder til egenkontrollrapportering er tilgjengelig på direktoratets nettsider, se <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2014/februar-2014/veiledning-til-egenkontrollrapportering/>.

I rapporteringen skal virksomhetene blant annet svare på om de har hatt akutte eller andre ulovlige utslipp i rapporteringsåret. Med svar «Ja» på innledende spørsmål om akutt eller annen ulovlig forurensning vil rapportøren bli ledet til felt der virksomheten må opplyse nærmere om dette. Som forklart i veileder til egenkontrollrapportering, skal alle utslipp utover grenseverdier regnes som ulovlige utslipp. Ewos AS avd. Halså har i de siste par årene hatt perioder med overskridelser av grenseverdier for støy, lukt og utslipp av fett til vann, men virksomheten har likevel svart «Nei» på spørsmål om ulovlige utslipp i egenkontrollrapportene til Statsforvalteren for 2020 og 2021.

Vi presiserer at Ewos AS avd. Halså i hele denne perioden har informert Statsforvalteren fortløpende om status for de tilfeller der virksomheten ikke har klart å overholde grenseverdier for støy, lukt og utslipp til vann. Vi har derfor ingen grunn til å tro at virksomheten har prøvd å holde noe skjult for forurensningsmyndigheten, men de ulovlige utslippene har ikke blitt korrekt rapportert i de årlige egenkontrollrapportene. Slike feil kan føre til at omfanget av akutte og ulovlige utslipp blir undervurdert i datasett om norske utslipp.

Til spørsmålet om akutt utslipp i egenkontrollskjemaet går veilederen nærmere inn på hva som skal regnes som akutt utslipp (se s. 6 i veilederen). I likhet med andre ulovlige utslipp dreier begrepet «akutt utslipp» seg om forurensning som ikke er omfattet av det som er tillatt gjennom utslippstillatelsen. For å regnes som akutt utslipp skal utslippet også ha inntrådt plutselig og hatt et omfang som gjør at det kan gi skade eller ulempe for miljøet utover det rent bagatellmessige. I 2021 hadde Ewos AS avd. Halså enkelte utslipp av matolje som kan ha vært innenfor definisjonen av akutt utslipp. Vi fikk 15.11.2021 e-post fra virksomheten om tilfeller av overløp fra fettutskiller. Det ble i e-posten nevnt et eksempel der mengden fett/matolje var anslått til 3-4 kubikkmeter matolje som gikk ut i sjø, og som kunne danne oljeflak over utslippspunktet. I tvilstilfeller bør virksomheter svare «Ja» på egenkontrollskjemaets spørsmål om akutte utslipp. Når rapportøren kommer til den delen av skjemaet der det akutte utslippet skal beskrives nærmere, vil det være mulig å ta forbehold om at utslippet kanskje ikke var betydelig nok til å regnes som «akutt utslipp».

Avvik 3

Virksomheten har ikke utarbeidet en rutine for håndtering av farlig avfall hos Ewos AS avd. Halså.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 7.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 krever at virksomhetene skal ha skriftlig dokumentasjon som viser at de har iverksatt *rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen*. Som tilsynsmyndighet for farlig avfall følger vi særlig opp at virksomhetene har rutiner for å forebygge overtredelser av kravene til håndtering av farlig avfall. Kravene ligger i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kap. 11 *Farlig avfall*. Forskriften stiller krav om forsvarlig oppbevaring (§ 11-5), årlig innlevering (§ 11-8) og deklarerer (§ 11-12)

I revisjonen la Ewos AS avd. Halså fram et internkontrolldokument om farlig avfall som var felles for flere avdelinger i konsernet. Dette dokumentet sa imidlertid ingenting om de konkrete forholdene i avdeling Halså. Vi fikk også se et dokument om avfallshåndtering hos avdeling Halså, men dette dokumentet hadde bare en svært kort omtale av «spesialavfall». «Spesialavfall» er et utgått begrep. Forskrift om spesialavfall ble i 2003 erstattet av avfallsforskriftens kapittel «Farlig avfall».

En tilstrekkelig rutine for håndtering av farlig avfall må spesifisere hvilke typer farlig avfall som vanligvis oppstår i virksomheten (helst med kode og beskrivelse fra den europeiske avfallslisten, såkalt EAL-kode¹). Videre må rutinen ivareta kravet om merking, beskrive hvor det farlige avfallet skal mellomlagres, hvordan det skal leveres, og hvordan man sikrer at krav til årlig innlevering og deklarerer blir oppfylt.

Avvik 4

Virksomheten har ikke merket alle typer lagret farlig avfall.

Avvik fra:

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kap. 11 Farlig avfall § 11-5.

Kommentarer:

Avfallsforskriften § 11-5 stiller krav om forsvarlig oppbevaring av farlig avfall. I paragrafens 2. ledd er det spesifisert at farlig avfall ikke skal blandes med annet avfall og at ulike typer farlig avfall ikke skal sammenblandes. Dette innebærer at hver type farlig avfall må være merket, helst med EAL-kode/beskrivelse (se også kommentar til avvik 3). Merkingen kan være på den enkelte beholder eller på avgrensede plasseringer i avfallslageret.

Ewos AS avd. Halså har en konteiner avsatt til midlertidig lagring av farlig avfall. Under befaringa så vi at mesteparten av det farlige avfallet i konteineren var plassert i merkede beholdere. Konteineren inneholdt imidlertid også en palle som ikke var tilfredsstillende merket (figur 1). Vi sjekket ikke hvert enkelt spann på pallen, men flere av dem så ut til å

¹ Den europeiske avfallslisten (EAL) er gjengitt i vedlegg 1 til avfallsforskriftens kapittel 11

høre inn under EAL-kode *08 01 11 maling- og lakkavfall som inneholder organiske løsemidler eller andre farlige stoffer.

Figur 1. Umerket farlig avfall (foto: Statsforvalteren i Nordland).

7. Anmerkninger

Anmerkning 1

Ewos avd. Halså bør ha klarere formulerte miljømål. Slike mål bør være konkrete, målbare og godt kommunisert i virksomheten.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 4 krever skriftlig dokumentasjon som viser at virksomheten har fastsatt mål for helse, miljø og sikkerhet.

I forbindelse med revisjonen fikk vi oversendt dokumentasjon som beskriver policy for helse, miljø og sikkerhet for Cargill Aqua Nutrition North Sea (konsernet som omfatter Ewos AS i Norge og Ewos Ltd i Skottland). I denne dokumentasjonen ligger det generelle formuleringer om at Cargill overholder alle miljøkrav, forebygger forurensning og driver kontinuerlig forbedring. I intervju med fabrikkssjef fikk vi også dokumentert at Ewos AS avd. Halså har satt seg et konkret måltall for energibruk per tonn produsert fiskefôr. Fra vår løpende kontakt med virksomheten var vi på forhånd kjent med det målrettede arbeidet som gjøres for å redusere utslipp av lukt fra fabrikken og tiltak som gjøres for å forebygge utslipp av fett/olje til vann.

Selv om det mange steder er dokumentert at Ewos AS avd. Halså jobber med mål om å redusere utslipp, så anmerker vi at det i internkontrolldokumentasjonen bør komme mer eksplisitt fram hva som avdelingens konkrete mål når det gjelder utslipp, energi og avfall. Slike mål bør være etterprøvbare og målbare, slik at virksomheten etter en fastsatt tid kan evaluere i hvilken grad målene er nådd.

Anmerkning 2

Virksomheten kunne ikke kartfeste plasseringa av utslippspunktet til vann.

Kommentarer:

I utslippstillatelsens vilkår 3.3 heter det at *prosessavløpsvannet skal føres ut i sjø på minimum 40 meter dyp på en slik måte at innblanding i vannmassene blir best mulig*. I intervjuene fikk vi vite at utslippspunktets nøyaktige plassering ikke var kjent, og at virksomheten har planlagt å få kartfestet hvor det ligger.

Det er relativt kort avstand (< 70 m) fra anlegget og ut til sjø som er mer enn 40 meter dyp. Vi anmerker at Ewos avd. Halså bør vite nøyaktig hvor utslippspunktet ligger og forutsetter at planen om å få verifisert plassering og dybde følges opp av virksomheten, slik at et eventuelt avvik vil bli avdekket og korrigert.

Anmerkning 3

Virksomheten har rom for forbedring når det gjelder forsvarlig oppbevaring av olje, flytende avfall og annen væske.

Kommentarer:

Under befaring i virksomheten observerte vi enkelte tilfeller der oppbevaring og sikring av oljer og andre væsker kunne vært bedre gjennomført.

- Flere kanner (totalt nærmere 100 liter) med smøreolje var lagret på gulv nært sluk. Kannene kunne med fordel vært plassert på oppsamlingskar.
- Brukt oljekanne med uidentifisert væske, som luktet white spirit, var hensatt ved den nye tankfarmen.
- Underdimensjonert oppsamlingskar under IBC-konteiner med fett/olje fra fettavskiller (IBC sin tappekran var utenfor kanten av oppsamlingskar).

8. Andre forhold

Her nevner vi avvik som allerede er under oppfølging av virksomheten, og som var gjort kjent for Statsforvalteren før revisjonen ble varslet.

- Støykartlegging fra august 2020 viste støynivåer over grenseverdier for helg og natt til enkelte naboer. Vi ble i mars 2021 orientert om planlagte tiltak. Det gjenstår ennå å gjennomføre tiltak og ny støykartlegging.
- Luktutslipp: Virksomheten har over flere år hatt problemer med utslipp av lukt over utslippstillatelsens grenseverdi og har gjort flere tiltak for å øke rense-effekten i sjøvanns-scrubbere. Ifølge rapport etter målinger i april 2022 blir grenseverdien fremdeles overskredet, men nå bare marginalt/ikke signifikant. Virksomheten skal forbedre inntaket av sjøvann til luktreanseanlegget og deretter gjennomføre ny luktmåling.
- Virksomheten har i 2021 hatt episoder med utslipp av fett til vann langt over utslippstillatelsens grenseverdi. Dette har skjedd i forbindelse med mottak av vaskevann fra tanker i båter som har levert biologiske oljer. I tilfeller der tankene har

vært ufullstendig tømt, har det kommet såpass mye ren olje med vaskevannet at fettavskilleren ikke har hatt kapasitet til å skille oljen fra vannet. Virksomheten har derfor begynt å lagre og levere slikt vaskevann til lovlig mottak i stedet for å føre det gjennom egen fettavskiller. Det gjenstår å gjennomføre nye målinger for å verifisere at fettinnhold i avløpsvannet igjen er nede på tillatt nivå.

- Virksomhetens godkjente plan for mottak av avfall og lasterester fra skip gikk ut på dato i august 2022. Forurensningsforskriften kapittel 20 krever at havneansvarlige har utarbeidet slik plan, som skal godkjennes av Statsforvalteren. Godkjenningen varer i 3 år. Ewos AS avd. Halså sendte i mai 2022 planen inn for ny godkjenning, men planen manglet nødvendige oppdateringer, og den må derfor sendes inn på nytt i oppdatert versjon.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Utslippstillatelse etter forurensningsloven for anlegg for produksjon av fiskefôr på Halså i Meløy kommune, gitt til EWOS AS 23.1.2006

Innsendt dokumentasjon:

- Organisasjonskart og stillingsbeskrivelser
- Policydokument for helse, miljø og sikkerhet
 - Dokument «Politikk, verdier og omfang av styringssystemet»
- Rutine for opplæring og oppfølging
- Prosedyre «Risiko og muligheter, kartlegging»
- Prosedyre «Avviksbehandling og kontinuerlig forbedring»
- Prosedyre «Ledelsens gjennomgang»
- Dokument «Stående ordre Halså juni 2002»
- Avfallsplan for havn 2022
- Dokument «Halså Environmental Non-compliance Management»
- Dokument «Gjennomgang av målsetning og rollefordeling industrivern»
- Risikoanalyser (HMS og Ytre miljø Halså)
- Samsvarsvurderinger (Helse og sikkerhet og Ytre miljø Halså)
- Dokument «Rengjøringsfrekvens scrubbere»
- Egenkontrollrapporter Ewos AS avd. Halså 2019-2021 (innsendt tidligere)

Annen innhentet dokumentasjon:

- Deklareringer av farlig avfall fra Ewos AS avd. Halså

10. Deltakere

Navn	Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Befaring	Sluttmøte
Ewos AS avd. Halså					
Herulf Olsen	fabrikksjef	X	X	X	X
Kjetil Bårdsen	EHS-spesialist	X	X	X	X
Jim Egil Hansen	logistikkleder	X	X		X
June J. Nesblom	vedlikeholdsleder	X	X		X
Eirik Pedersen	produksjonsleder	X	X		X
Børge Ringøy	IT/prosessteknologiansvarlig		X		
Statsforvalteren i Nordland					
Espen Henriksen	revisjonsleder	X	X	X	X
Torunn Slettemark Hovden	revisor	X	X	X	X